

VANNMANNEN

Padlere valfarter til et nedlagt kapell i Vestfossen. Etter en uke med Anders Thygesen, kan de kunsten å bygge kajakk.

TEKST BENEDICTE RAMM FOTO MASSIMO LEARDINI
Vestfossen

DET LUKTER SLØYDSAL i gamle Vestfossen kapell. Fuktig tre og varm drill.

Gjennom høye vinduer faller skarp høstsol inn på det gamle kirkegulvet. Trespon ligger strødd under bukker med kajakkskrog.

– Nå tror jeg at jeg har det, sier Bernt Marius Johnsen.

56-åringen har festet alle spantene, de avrundede ribbene i kajakkskroget, med treplugger og skrutingler.

– Det ser ikke så galt ut, sier Anders Thygesen (42).

Kajakkbyggeren og kurslederen setter seg på huk, lukker et øye og kikker langsomt langs skroget.

– Men jeg ville heller ha senket det litt bak. Du skal ikke være helt fornøyd ennå, sier han.

SOM BARN. Padlere kommer langveisfra til Vestfossen i Buskerud for å lære å bygge kajakk. Bygda fikk ny kirke for to år siden. Der kirkebenkene sto før, står nå senete menn fra Tyskland, England, Ungarn og Norge bøyd over skjelettene av det som skal bli kajaker. Deres egne spesialtilpassede og håndlagde fartøy, laget av bare naturlige materialer.

I åtte dager jobber de tolv timer i strekk, med treplugger og lintråd, drill og hammer. De telter utenfor kapellet, har tilgang på en spartansk dusj i kjelleren til det gamle bedehuset, og går tidlig til sengs. Så drar de hjem med hver sin kajakk.

– De kan gå helt inn i en aktivitet i åtte dager. De blir som barn igjen. Det ligger en fantastisk energi i det, sier kursarrangør Anders Thygesen.

THE MAN. – I kajakk føler du alt havet har å by på. Hendene dine blir våte for hvert tak du tar. Du smiler om du har vinden med deg. Og du banner om du har den mot deg, sier Jeff Allen (51).

Han sitter på en benk utenfor kapellet med smuler i skjegget. Han har smurt seg to tykke brødski-

ver, ett med gulost, ett med banan, begge med et solid lag tyttebærsyltetøy på toppen. Engelskmannen er i Vestfossen for å skrive om kurset for magasinet Ocean Paddler. Etterpå er planen å gjøre en ekspedisjon i Norge med den selvbygde kajakken, kanskje fra Nordkapp, men først skal han til Chile og padle en måned. Allen kaller seg fulltidspadler, han driver en havkajakksskole i Cornwall.

– I Europa er Anders «the main man» på kajakkbygging, sier Allen.

– Dette er kunnskap som ikke er så lett å skaffe seg. Folk tar seg ikke tiden lenger.

Moderne kajakkprodusenter tenker profitt, mener Allen. De fleste fabrikkproduserte kajaker er veldig enkle konstruksjoner, som ikke er tilpasset dyktighetsnivået til padleren.

ANDERS THYGESEN

DRIVER kajakkspesialisten i Vestfossen.

HOLDER kurs i eskimorulling og bygging og padling av kajakk, i tillegg til produksjon av tradisjonelle kajaker i tre og duk.

LAGER også replikaer av historiske kajaker for museer.

LÆRTE kajakkbygging hos danske Svend Ulstrup, som igjen er lært opp av en grønlander.

HAR PADLET 3000 kilo-

meter Norge på langs i en baidarka, en tradisjonell kajakktype brukt i øygruppen Aleutene utenfor Alaska.

KURSENE i kajakkbygging i Vestfossen har deltagere fra hele verden.

KURSDELTAGERNE bygger kajakkene av tre og seilduk selv i løpet av åtte dager. Kurset koster rundt 10.000 kroner, inkludert materialer.

NETT kajakkspesialisten.no

– En kajakk er det minste fartøyet på havet. Livet ditt avhenger av kvaliteten på båten. Men disse konstruksjonene vi bygger her har tålt de verste omgivelsene du kan tenke deg, rundt kysten av Grønland og Alaska, sier han.

UTDØENDE TRADISJON. Siden 1996 har Anders Thygesen drevet Kajakkspesialisten. Firmaet, som bare består av Thygesen, holder kurs i eskimorulling og padling, i tillegg til produksjon av tradisjonelle kajaker i tre og duk.

Han er opprinnelig fra Faxe i Danmark, som er mer kjent for øl enn friluftsliv. Bor du i Danmark og er interessert i friluftsliv, er det naturlig å dra til Norge, ifølge Thygesen. Han utdannet seg til friluftslivveileder ved Høgskolen i Telemark, traff en norsk jente og flyttet til hjemtraktene hennes ved Vestfossen, hvor de har fått fire barn. Imens har Anders Thygesen lært seg både å padle og å bygge kajaker.

– Jeg elsker at det er stille, estetisk og at det kan være utfordrende. Og så liker jeg turaspektet. At du bare kan ta kajakken over skulderen og dra ut på tur. Selv uerfarne padlere kan fint klare fire mil på en dag, sier han.

Han padler gjerne lenger. For to år siden padlet han Norge på langs, 3000 kilometer fra Grense Jakobselv til Vestfossen. Han er den første som har gjort det i en baidarka, en håndlaget kajakk av den typen folket på øyrekken Aleutene utenfor Alaska brukte.

Kajakkene Thygesen lager er av to typer: Grønlandskajakken er liten og smal og ble opprinnelig brukt til jakt og fangst. Baidarkaen er en lengre båt, som rir bra på bølgene, tar mye bagasje og passer bedre på langturer.

– Denne Alaska-typen er det ingen som har lært meg å lage. Det er ingen i verden som virkelig kan det lenger, sier Thygesen. »

Kaja K, eskimoisk fartoi for en enkelt mandkind ;
af et skelet af træribber, hvorover er trukket. Med
en pas midten er et hul, hvori manden sig storm og
en vinkel aare roes k. med stor lethed og til hørende
en k. ligger fangerens harpun med en sænsaar, blære
teblære, lenseren, hvormed sælen får sænsaar, blære
og furepilen samt k-stolen med fangerem. Ks lægde
er 5/1 m. 15 cm. høi og 45 cm. bred pas overiden.
(fra Andetings keltikon 1900)

www.kajakkspecialisten

ZEN-PROSJEKT. Anders Thygesen har padlet Norge på langs i en selvbygget kajakk. Nå lærer han bort byggekunsten til engasjerte padlere. Blant dem en ungarsk healer, en pensjonert havforsker og en programvareutvikler fra Bremen.

NATURLIGVIS. På én uke bygger deltagerne sin egen kajakk, helt fra bunnen. Alle materialene er naturlige. Pluggene er av tre.

1

2

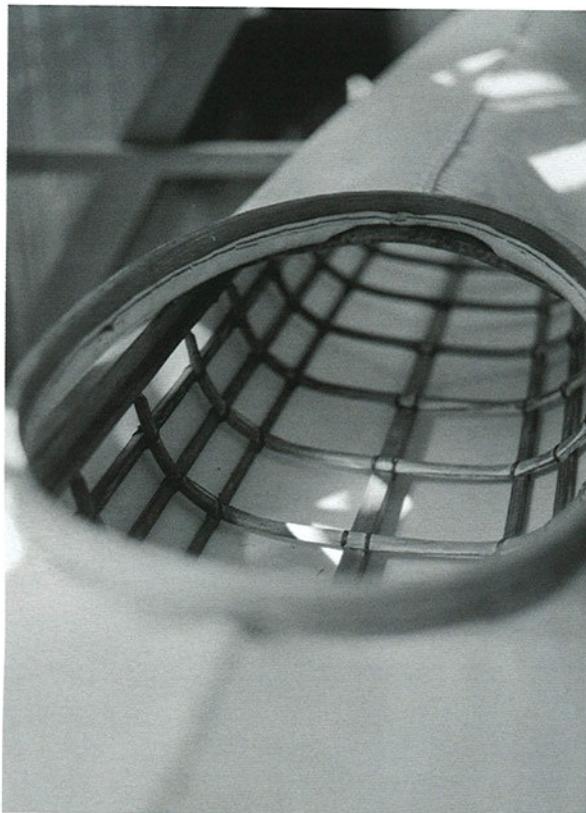

3

4

- 1 **BØYES.** Spantene, de avrundede ribbene til skroget, lages av trestykker Anders Thygesen har funnet i skogen. 2 **OCEAN PADDLER.** Jeff Allen er fulltidspadler og skal senere gjøre en ekspedisjon i Norge med kajakken han bygger i Vestfossen. 3 **AKTIV ALDERDOM.** 62 år gamle Øystein Paulsen har gått av med afp fra jobben ved Havforskningsinstituttet. Kajakken skal brukes til å eskimorulling, en redningsteknikk, og til dagsturer. 4 **SPON.** Det lukter sløydsal i det gamle kapellet i Vestfossen. Det brukes både løvtre og bartre.

❶ **LETT KONSTRUKSJON.** Skjelettet dekkes med seilduk, som behandles flere ganger med en spesiell oljemaling som gjør den vanntett.
 ❷ **SOFTWARE.** Delene i kajakken samles med tresammenføyninger, treplugger og surringer med tau. Ikke en metallskruer er å se.

» - Det var en gruppe inuitter som laget dem, men de er jo utdødd.

Ved hjelp av historiske fotografier og tegninger eksperimenterer han seg frem til en form, et mønster som han kan tilpasse brukeren.

- Det blir litt mystifisert her, men det er veldig enkelt, altså.

Thygesen smiler skjevt.

- Det er som en italiensk husmor. Hun står ikke med oppskriften når hun lager spaghetti à la carbonara.

REKONVALESENS. Kjøkkenet i kapellet har innredning fra 1960-tallet, med utslagsvask og respatexbord. På veggen henger fortsatt den gamle oppslagstavlen fra Vestfossen kapell. På en ru plankebit har deltagerne på et kurs i sommer skrevet med kulepenn: «Havet og elven forakter ikke de små tilsigene, derfor dets STORHET, så også med deg, kjære Anders.»

- Mange bekker små gjør en stor å. Bare litt mer poetisk formulert, sier Bernt Marius Johnsen (56) mens han heller vann i kaffetrakteren.

Johnsen har padlet kajakk siden 2005. Det er tredje gang han er her på kurs og bygger kajakk.

- Den første hadde litt lav primærstabilitet, hvis det sier deg noe.

Det gjør det ikke.

- Hvis det kjennes vinglete på stille vann, er primærstabiliteten lav, forklarer han.

- Det bør man vel unngå?

- Nei. For da er kajakken mye bedre i grov sjø.

Den andre kajakken bygget han litt mer stabil, den er lettere å bruke når han skal ta bilder på tur. Og nå skal kona hans, Betty, få den tredje kajakken. Hun kjører fra Trondheim for å hente Bernt og kajakken når kurset er ferdig.

- Jeg kan ikke kjøre bil for tiden, sier Johnsen, som jobber med dataprogrammering i Oracle til daglig.

- Jeg hadde slag i juli. Så det her er rekonvalesens.

*Jeg elsker at det er stille, estetisk
og at det kan være utfordrende.
Og så liker jeg turaspektet.*

ANDERS THYGESEN kajakkbygger

HARMONISERER. Dampen står mot taket i det som inntil for et par år siden var forsamlingslokalet til kapellet. En vannkoker er i et sinnrikt system koblet opp til et rør, der legger Anders Thygesen smale, lange trebiter i rød eik.

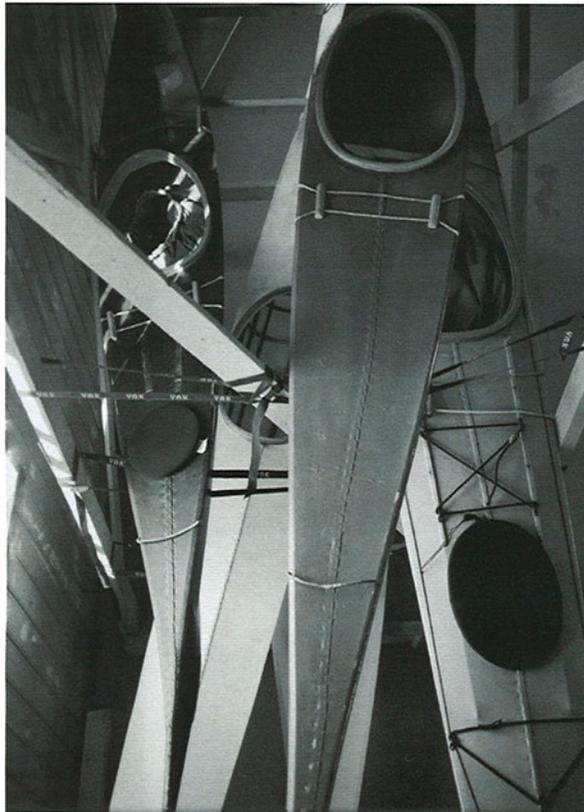
- Dette er det eneste kursdeltagerne ikke får gjøre selv. Det ville tatt for lang tid, enkelt og greit, sier Anders Thygesen og bøyer et dampet trestykke, former det til en av mange spanter til skroget.

De tynne trestykkene tørker lett og kan knekke. Thygesen ber Jakob Schröter, en programvareutvikler fra Bremen i Tyskland, om å lage små treplugger og bore hull til pluggene med det minste boret han har.

Det kommer en dyp lyd fra kapellet. Som fra en maskin.

- Det er Robert. Av og til kommer han med sånne merkelige lyder, sier Thygesen og spikker videre på en spant.

De kaller ham «The Medicine Man». Robert Bodrogi (45) fra Ungarn ligger under et kajakkskrog med ryggen lent mot en burgunder rød velurkrakk, presten brukte den tidligere. Han chanter, messer en mørk tone. »

❶ **VARIANTER.** På kursene lages både «Baidarkaer», tradisjonelle, lange kajaker fra Alaska, og grønlandskajaker, som er mindre og smalere.
 ❷ **GJØR DØREN HØY.** Anders Thygesen lager både kajaker og padleårer på bestilling i det gamle kapellet i Vestfossen.

» – Det harmoniserer energiene og kreftene i rommet, forklarer han.

Bodrogi har drevet med kajakk siden han var seks år. Han har guidet i Patagonia og Canada, og har vært på kajakkbyggerkurs i Vestfossen tidligere. Da han hadde bygget ferdig kajakken og malt lerretet til strekkelig mange ganger, satte han kajakken på elven nedenfor kapellet og forlot Vestfossen. Han padlet til Bergen.

– Det tok meg en måned. Da jeg kom dit lurte jeg på om jeg skulle fortsette eller ikke. Jeg ba om et tegn. Det kom et par timer senere. Jeg skulle dra hjem igjen.

Han gjorde det, men i mai i år kom han tilbake til Bergen og fortsatte padleturen til Bodø. Til Langøya og det nedlagte fiskeværet Nyksund. Et vakkert sted. Nå skal han tilbake til Lofoten og drive med healing.

ZEN. – Hva er dette, Jeff?

Anders Thygesen peker på en blank gjenstand som er festet til skroget til Jeff Allens kajakk.

– En tann fra en spekkhugger. Jeg fant den på en strand i Nord-Norge. Den er en talisman. Bringer lykke, sier Allen.

Han har opplevd mye i kajakk. Et av de sterkeste øyeblikkene hadde han da en delfin hoppet over ham idet han padlet ut av en bølge i Cornwall en gang. På Island kom en knølhval opp rett ved siden av ham, det luktet ekstremt intenst av fisk og hav, husker han. En hai fulgte ham i Nord-Japan en gang, men den var ikke aggressiv.

– Hvis du bruker sjømannsprinsipper, er ikke kajakk farlig. Du er motoren, balansen og navigasjonssystemet. Alt er avhengig av deg, sier han.

Hver dag under byggingen spiller han fløyte ved kajakken, for å gi sjel til den. Ingen av de andre kursdeltagerne fortrekker en mine når fløytetonene eller chantingen sprer seg i rommet. De bare fortsetter å hamre, bore, pusse.

Hvis du bruker sjømannsprinsipper, er ikke kajakk farlig. Du er motoren, balansen og navigasjonssystemet

JEFF ALLEN kajakkbygger

– Det er et zen-prosjekt, dette her. Å bygge sin egen kajakk. At du kan ta deg tid til å bygge noe du skal bruke til din egen favoritt hobby, sier Anders Thygesen.

HÅNDARBEID. På en tavle i kapellet har noen skrevet «There is no excellency without great labour». Om kvelden, når kursdagen er ferdig rundt åtte, lager deltagerne seg mat. De prater litt, men slukner raskt i soveposene i teltene sine. Tolvtimersdager med kroppsarbeid tar på.

– Det krever mindre og mindre fysisk innsats å komme seg rundt i samfunnet vårt, sier Anders Thygesen.

– Vi har brukt hendene våre i tusenvis av år. Nå er det bare et par tiår vi ikke har gjort det. Men det er et behov som ligger dypt i vår natur, også for alle de som sitter stille på et kontor hele dagen og knapt reiser seg for å hente noe på printer. Det som går igjen når jeg snakker med deltagerne på kurset, er begeistringen over å ta et stykke tre, bruke hendene og skape noe med dem, sier han.

– Det er ganske eksklusivt. **D2**
 benedict.e.ramm@dn.no